

Jaarverslag 2009

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard zorgt voor droge voeten en schoon water in zijn beheersgebied. Dit gebied strekt zich uit tussen Rotterdam, Schoonhoven en Zoetermeer en ligt plaatselijk diep beneden de zeespiegel. Het diepste punt bevindt zich in de Zuidplaspolder en ligt circa 6,75 meter onder NAP. Schieland is een sterk verstedelijkte regio met een modern glastuinbouwgebied, terwijl de Krimpenerwaard een typisch Hollands veenweidelandschap is. Er bevinden zich diverse rivieren in onze regio - de Nieuwe Maas, de Schie, de Lek, de Hollandsche IJssel, de Rotte en de Vlist -, maar ook plassen zoals de Kralingse Plas, de Bergse Plassen, de Rottermeren en de Zevenhuizer Plas. Verder zijn er boezems en singels in het stedelijk gebied en vele watergangen en sloten in het buitengebied.

Binnen ons gebied zorgen wij voor bescherming tegen overstromingen door middel van waterkeringen, een passend waterpeil, schoon oppervlaktewater en de zuivering van afvalwater. Daarnaast beheren wij een groot aantal wegen in de Krimpenerwaard. Zo kunnen mensen hier goed wonen, werken en recreëren.

Het algemeen bestuur

Met vertrouwen naar de toekomst

2009 was het eerste jaar van de nieuwe bestuursperiode die loopt van 2009 tot en met 2012. Het algemeen bestuur heeft in het eerste bestuursjaar een nieuw Waterbeheerplan vastgesteld. Dit document biedt voor de periode 2010 tot en met 2015 de kaders waarbinnen de verschillende taken van het waterschap gaan worden verricht. Tijdens het verslagjaar werd evenwel duidelijk dat de uitvoering van de beleidsvoornemens uit het Waterbeheerplan de komende jaren onder druk komt te staan van het meedelen in de omvangrijke rijksbezuinigingen en de discussies over de toekomst van het middenbestuur.

Vanzelfsprekend ligt het accent van de werkzaamheden niet alleen maar in het vooruitblikken, maar vooral in de dagelijkse zorg voor veiligheid en kwaliteit in ons watersysteem. Zo werd er in 2009 hard gewerkt aan projecten als de sanering van de Kralingse Plas en de dijkversterking in Lekkerkerk. De Noord-Zuidverbinding in de Zuidplaspolder werd geopend en andere projecten zoals de dijkversterking Bergambacht-Ammerstol-Schoonhoven, werden voorbereid. Beleidsinhoudelijk leverden wij een grote bijdrage voor de uitvoering van het deelprogramma Rijnmond-Drechtsteden van het nationale Deltaprogramma.

In nagenoeg alle gemeenten vonden, vaak in het kader van gezamenlijk in gemeentelijke waterplannen vastgelegde ambities, verbeteringen en aanpassingen plaats. Regionale kades werden verstevigd, er werd op grote schaal gebaggerd, natuurvriendelijke oevers aangelegd en wegen gereconstrueerd. Ook werd de behandeling van afvalwater en de verwerking van zuiveringslib verder geoptimaliseerd.

Zoals gezegd staan de waterschappen bestuurlijk in de belangstelling en staat de taakuitoefening onder druk door noodzakelijke bezuinigingen. Het in 2009 vastgestelde Waterbeheerplan en de daarvoor in de meerjarenbegroting gereserveerde financiële ruimte geven echter een stevige basis voor het krachtige bestuurlijke voornemen om onze waterstaatkundige taak in ons zo kwetsbare, complexe en dynamische beheersgebied op een kwalitatief goede en financieel verantwoorde wijze te blijven uitvoeren.

Hans Oosters

Droge voeten

Wij zorgen voor het waterpeil in sloten en plassen in het beheersgebied. Met het systeem van watergangen, boezems, stuwen, gemalen en inlaten wordt het water afgevoerd in natte perioden en aangevoerd in droge perioden. Het waterpeil wordt 24 uur per dag in de gaten gehouden en gecontroleerd. Gebieden die onder de zeespiegel liggen, worden constant bemalen. Zo houdt iedereen droge voeten en blijft er voldoende water in de polder.

Noord-Zuidverbinding

In 2009 is de Noord-Zuidverbinding bij Zevenhuizen geopend. Dit is een verbinding die onder de rijksweg A12 doorloopt. Er is een koker aangelegd, waardoor het water in beide richtingen kan stromen. De peilgebieden ten noorden en zuiden van de rijksweg zijn zo met elkaar verbonden. Daarnaast is er een extra watergang aangelegd, waardoor er meer routes ontstaan om water af te voeren. De maatregelen verkleinen de kans op wateroverlast in de polder.

Rotterdam

Water vormt een wezenlijk onderdeel van de stad Rotterdam en speelt een cruciale rol bij de ontwikkeling van de stad. De watersystemen staan onder druk en de grenzen zijn inmiddels bereikt. In korte tijd kan er veel regen vallen, die moet worden verwerkt. Daar is ruimte voor nodig. In de stad lukt het vaak niet om open water te creëren dat als waterberging kan functioneren. Het is wel het streven, maar vaak moet er worden gezocht naar alternatieven. Er wordt in het Museumpark een waterbergingsvoorziening gebouwd die aan de riolering wordt gekoppeld. Deze kan 10.000m³ water bergen. Daarnaast is begonnen met het realiseren van extra berging bij de Westersingel gekoppeld aan de Kruispleingarage. Verder wordt er een verbeterd gescheiden rioolstelsel aangelegd aan de zuidzijde van het Centraal Station. De maatregelen moeten wateroverlast in het centrum verminderen.

Droge voeten in cijfers	
Aantal peilgebieden	184
Aantal boezemgemalen	2
Aantal poldergemalen	68
Aantal aanvoer- en gebiedsbemalingen	26
Aantal stuwen	800

Stevige dijken

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Dijken en kaden zijn niet meer weg te denken in Nederland. Zeker niet in het gebied van Schieland en de Krimpenerwaard dat onder NAP ligt. Waterkeringen beschermen het achterliggende gebied tegen water uit de rivier, de zee of sloten. Zonder deze dijken en kaden zou een groot deel van ons gebied onder water staan. Keringen moeten op hoogte zijn en stabiel blijven volgens in de wet vastgestelde veiligheidsnormen. Dit wordt periodiek en systematisch gecontroleerd. Als niet aan een veiligheidsnorm wordt voldaan, wordt de betreffende waterkering opgehoogd en/of versterkt.

Dijkversterking Nederlek

Wij versterken in Lekkerkerk de dijk langs de Lek. Dit is een primaire waterkering. Deze beschermt het achterliggende land tegen water uit rivier en zee. Bij een beoordeling van de dijk bleek een groot deel niet aan de veiligheidsnorm te voldoen. De stabiliteit was op plaatsen onvoldoende en ook de hoogte voldeed niet overal. Daarom is het dijkvak opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het Rijk. Over een lengte van 5,4 kilometer wordt de Lekdijk versterkt. Hiervoor worden innovatieve technieken gebruikt. Dit is nodig, omdat de ruimte voor de dijkversterking beperkt is door de bestaande bebouwing.

In 2009 zijn op verschillende plekken o.a. verankerde damwanden aangebracht. Op andere plaatsen wordt de dijk versterkt door diepwanden en kistdammen aan te brengen. Op andere plekken zijn steunbermen aangebracht om de dijk te versterken. De werkzaamheden zijn naar verwachting in 2012 klaar.

Overige dijkversterkingen

Ook de Lekdijk tussen Bergambacht en Schoonhoven scoorde onvoldoende op de vijfjaarlijkse veiligheidstoets en moet dus worden versterkt. Voor deze dijkversterking zijn de voorbereidingen in volle gang. Over een lengte van 5,7 kilometer bleek deze dijk veelal niet voldoende stabiel en niet overal hoog genoeg. In 2009 is verder gegaan met de grondverwervingprocedure die eerder is begonnen en is een nulopname gemaakt van de dijk. Daarnaast is het bestek opgesteld en zijn er gesprekken gevoerd met de nutsbedrijven over het verleggen van kabels en leidingen.

Verder vinden de voorbereidingen plaats voor de versterking van een aantal dijkvakken in Krimpen aan de Lek en Krimpen aan den IJssel, omdat de stabiliteit van deze delen dijk niet voldoet.

Andere dijken en kaden

De kade langs de Westringdijk in Nieuwerkerk aan den IJssel is over een lengte van ruim twee kilometer opgehoogd. Aan de IJsseldijk Noord in Ouderkerk aan den IJssel is onderhoud gepleegd. Op de rivierzijde van de dijk is een nieuwe laag klei aangebracht en daarop is de zetsteen herplaatst. Hierdoor is de dijk versterkt. Bij de Groenendijk in Nieuwerkerk aan den IJssel is een steunberm aangebracht om de dijk te versterken.

Waterveiligheid: dijken in beheer	
Lengte primaire waterkeringen (rivierdijken)	71 km
Lengte regionale waterkeringen (o.a. secundair en boezem)	219 km
Lengte overige waterkeringen (o.a. polderkaden, landscheiding)	131 km

Schoon water

Eén van onze taken is de zorg voor schoon water. Wij voeren deze taak uit door onder andere het afvalwater van huishoudens en bedrijven te zuiveren. Andere activiteiten zijn het baggeren van watergangen en het zodanig inrichten van watergangen dat de waterkwaliteit goed blijft of verbetert. Dat gebeurt bijvoorbeeld door het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en ecologisch maaibeheer.

Dagelijks onderhoud

Jaarlijks is er een onderhoudsplanning. Nagenoeg alle onderhoudsactiviteiten zijn volgens planning uitgevoerd in 2009.

Bij het onderhoud houden wij rekening met beschermde planten- en diersoorten. In 2009 zijn we begonnen met ecologisch maaien en schouwen in de watergangen in ons gebied. Hierbij hanteren wij de Ecolkleurenkoers. Op deze kaart hebben alle watergangen in ons gebied een kleur hebben gekregen. De kleur bepaalt in welke mate de watergang onderhouden moet worden: intensief of met ruimte voor de natuur. Minder of gefaseerd maaien van watergangen zorgt voor meer variatie van planten en dieren en verbetert de waterkwaliteit. Bij het uitvoeren van onderhoud de Flora- en faunawet van toepassing. Deze wet bevat een natuurkalender die aangeeft in welke periode watergangen onderhouden moeten worden.

In 2009 is in totaal ruim 170.000m³ bagger verwijderd uit watergangen in o.a. Lansingerland, Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel.

Natuurvriendelijke oevers

In 2009 zijn wij begonnen met de voorbereidingen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de gemeenten Nieuwerkerk aan den IJssel en Vlist. Natuurvriendelijke oevers bieden een geschikte leefomgeving voor planten en dieren in en om het water, zoals insecten, vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren. Deze hebben een positieve werking op de ecologische kwaliteit van het water.

Subsidieregeling

In 2009 is ook de nieuwe subsidieregeling voor aanleg van natuurvriendelijke oevers door particulieren in werking getreden. Mensen die een natuurvriendelijke oever willen aanleggen, kunnen een aanvraag indienen om een deel van de kosten vergoed te krijgen.

Voor een schone Kralingse Plas

De waterkwaliteit van de Kralingse Plas voldeed niet aan de Europese eisen die aan (zwem)water worden gesteld. Een deel van de bodem van de Kralingse Plas was verontreinigd met lood. Er was bovendien een hoge concentratie voedingsstoffen in de plas aanwezig, waardoor er regelmatig groei van blauwalgen ontstond en er regelmatig zwemverboden moesten worden afgekondigd. Daarom zijn het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, de gemeente Rotterdam, de deelgemeente Kralingen-Crooswijk en de provincie Zuid-Holland samen aan de slag gegaan om de waterkwaliteit te verbeteren. Om dit te bereiken is eind 2007 een integraal plan opgesteld. In dit plan staat welke maatregelen noodzakelijk zijn om de waterkwaliteit structureel te verbeteren in combinatie met de waterbodemsanering.

In 2009 is begonnen met de sanering van de waterbodem. Verontreinigd slib is uit de plas gebaggerd en daarna is de bodem afgedekt met een laag zand. De sanering duurde tot begin 2010. In 2010 gaan de overige maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren in uitvoering. Zo wordt o.a. het huidige gemaal vervangen door een visvriendelijk gemaal en wordt de visstand in de plas uitgedund. Ook worden natuurvriendelijke oevers en een vistrap aangelegd.

Waterkwaliteit in cijfers	
Lengte boezemwatergangen	100 km
Lengte hoofdwatergangen	800 km
Lengte overige watergangen in onderhoud	150 km
Lengte overige watergangen particulier onderhoud	5000 km

Zuiveren van afvalwater

Elke dag zuiveren wij het afvalwater van bedrijven en huishoudens in haar gebied. Dit betekent dat 158 miljoen liter afvalwater per dag van ca. 700.000 mensen wordt gezuiverd voordat het weer op de sloot of rivier wordt geloosd.

In 2009 werd er meer dan de geldende norm van 75% stikstof en fosfaat uit het afvalwater verwijderd. Daarmee is de doelstelling op dit onderdeel behaald. De verwijdering van zuurstofbindende stoffen bleef iets achter bij de doelstelling van 97%. Op een aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties is begonnen met de optimalisatie van het proces om zuiveringsslib te verwerken. Om water te zuiveren wordt het gemengd met bacteriën, in de vorm van slib, die het vuil afbreken. Tijdens de zuivering neemt de hoeveelheid slib toe en ontstaat er een overschot dat overblijft. Het doel is het overschot aan slib uiteindelijk centraal op een afvalwaterzuiveringsinstallatie te verwerken. Dit betekent een verbetering van het proces, omdat het slib zo efficiënter wordt verwerkt. Ook is in 2009 verder gewerkt aan de energie-efficiency op de zuiveringsinstallaties. Energie die wordt gebruikt om het afvalwater te zuiveren en te transporteren wordt effectiever en efficiënter ingezet. Het doel is een energie-efficiency van 30% binnen vijftien jaar.

Zuiveren in cijfers	
Aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties	9
Aantal rioolgemalen	23
Lengte persleidingen	79 km

Veilige wegen

In de Krimpenerwaard beheren wij de wegen buiten de bebouwde kom met uitzondering van de provinciale wegen.

Het beleid van Schieland en de Krimpenerwaard is erop gericht de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen. Daarom is de inrichting van de wegen en de bermen een voortdurend aandachtspunt. Ook gladheidbestrijding is een belangrijke taak.

Wegreconstructies

Om de veiligheid en begaanbaarheid van wegen en fietspaden te waarborgen, worden er periodiek reconstructies uitgevoerd. Bij een wegreconstructie wordt de weg dusdanig gerenoveerd dat er de eerstkomende 20 jaar geen grootschalig onderhoud meer nodig is. In 2009 zijn de reconstructies van de Beijerscheweg Zuidzijde en de Bosweg in Stolwijk afgerond. Een aantal reconstructies is in voorbereiding. Ook is de Schoonouwense brug in Vlist vervangen.

Wegen: wegen en fietspaden in beheer	
Lengte wegen	130 km
Lengte fietspaden	29 km

Calamiteiten

Met ons werk richten wij ons op het voorkomen van calamiteiten. Toch kunnen deze nooit helemaal worden uitgesloten. Voorbeelden hiervan zijn een stormvloed, extreme neerslag of verontreiniging van het water. Op zulke momenten staan wij dag en nacht paraat.

Om voorbereid te zijn ontwikkelen wij calamiteitenplannen. We oefenen regelmatig met alle betrokkenen om hen voor te bereiden op hun rol en om de werkwijze die geldt tijdens calamiteiten eigen te maken. Hierbij betrekken we ook onze netwerkpartners. We hebben nauwe contacten met verschillende veiligheidsregio's, waarin brandweer, politie en geneeskundige hulpdiensten zijn ondergebracht. Daarnaast werken we samen met andere waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en de provincie om ervoor te zorgen dat de veiligheid van de mensen in ons gebied kan worden gewaarborgd.

In 2009 bleek opnieuw hoe belangrijk onze calamiteitenorganisatie is. In september had Nederland te maken met een lange droge periode. Ook in ons gebied was dit merkbaar. Om het water in de polders en de steden op peil te houden, hebben wij zoet water ingelaten vanuit de rivieren. Hiervoor is o.a. samengewerkt met het hoogheemraadschap van Delfland. Naast een tekort aan water in de polders, droogde de grond ook uit. Dat zorgde voor verzakkingen van kaden. De kaden zijn in deze periode extra geïnspecteerd op scheurvorming en waar nodig zorgvuldig hersteld.

Kosten en opbrengsten

Hieronder is een overzicht opgenomen waarin de begroting 2009 wordt vergeleken met de werkelijke uitgaven en inkomsten. Het begrotingstekort blijkt € 0,6 miljoen lager uit te vallen, waardoor er een overschot van € 0,2 miljoen is ontstaan.

Het financieel voordeel is bereikt doordat minder kosten voor onderhoud, energie en uitbestede diensten zijn gemaakt. Op de programma's watersystemen en zuiveringstechnische werken zijn correctieboekingen gedaan als gevolg van de gewijzigde verslagleggingsvoorschriften. De jaarrekening gaat hierop uitgebreid in.

bedragen x € 1.000

Omschrijving Programma	Begroting 2009	Jaarrekening 2009
Planvorming	3.686	3.515
Eigen plannen	3.207	3.010
Plannen van derden	479	505
Aanleg en onderhoud waterkeringen	4.130	3.758
Beheersinstrumenten waterkeringen	703	777
Aanleg en onderhoud waterkeringen	3.257	2.820
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	170	161
Inrichting en onderhoud watersystemen	17.628	15.946
Beheersinstrumenten watersystemen	613	809
Aanleg en verwerving waterlopen	4.228	3.629
Baggeren van waterlopen / saneren van waterbodems	4.534	4.460
Bouw en verwerving kunstw. actieve waterbeh.	6.751	5.784
Calamiteitenbestrijding watersystemen	236	153
Monitoring watersystemen	1.266	1.112
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	31.875	33.253
Getransporteerd afvalwater	2.628	134
Gezuiverd afvalwater	13.350	17.461
Verwerkt slib	4.769	4.757
Afvalwaterbehandeling door derden	11.128	10.901
Aanleg en onderhoud wegen	2.795	2.614
Beheersinstrumenten wegen	61	18
Aanleg en onderhoud wegen	2.249	2.118
Wegenverkeersregeling en -veerksveiligheid	485	479
Vergunningverlening en handhaving keur	2.084	1.951
Keur en keurvergunningen	962	961
Handhaving keur	1.122	990
Beheersing van lozingen	1.799	1.704
WVO-vergunningen en meldingen	416	476
Handhaving WVO	838	666
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	491	476
Aanpak diffuse emissies derden	54	87
Heffing en invordering	4.301	4.832
Belastingheffing	3.930	3.950
Invordering	371	881
Algemeen (incl. bestuur + communicatie)	1.085	1.260
Totaal nettolasten	69.383	68.833
Belastingopbrengsten		
Systeemheffing	30.695	30.965
Zuiveringsheffing	34.466	34.238
Wegenbeheer	3.850	3.851
Totaal belastingopbrengsten	69.010	69.054
Exploitatieresultaat voor bestemming	373-	221